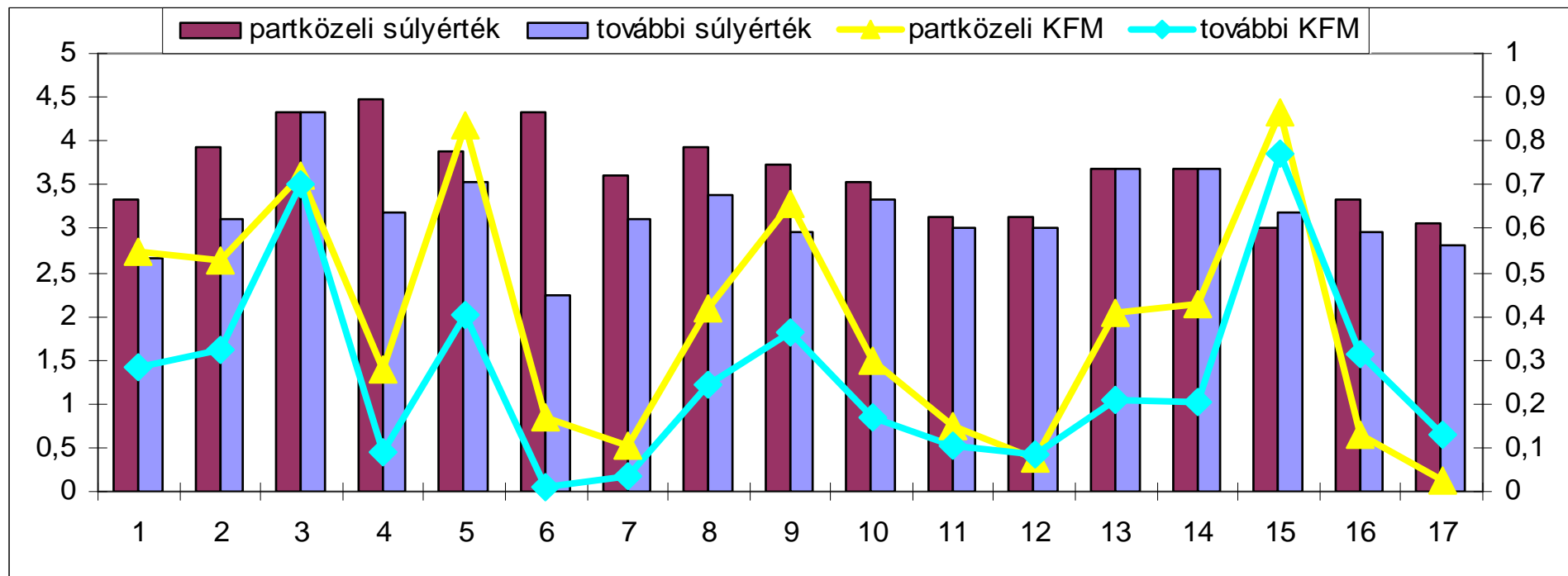

Területfejlesztési támogatások Magyarországon

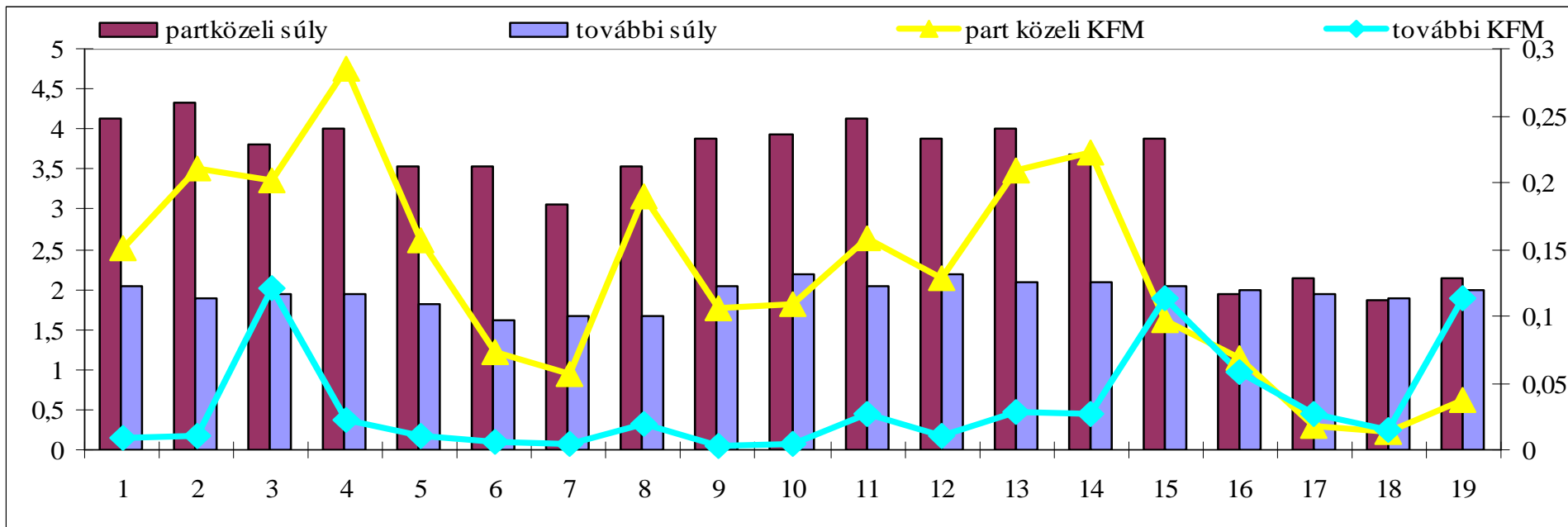
Marton István

- Doktori iskola
Pécsi Tudományegyetem
Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola
- Végzés éve
2006.
- Dolgozat címe
A Balaton térség komplex gazdasági és turisztikai elemzése
- Jelenlegi munkahely
Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium,
Területfejlesztési Főosztály

**A gazdaságfejlettséget meghatározó mutatók 24/2001. (IV. 20.) OGY. Határozat
(a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek lehatárolásához használt mutatók)**

1. Működő gazdasági szervezetek száma.	7. Kiskereskedelmi boltok száma	13. 60 évnél idősebb népesség.
2. Szja.- alapot képző jövedelem.	8. Távbeszélők száma.	14. A települések átlagos lélekszáma.
3. Közüzeti vízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások.	9. 3-X szobás lakások száma.	15. Halálozási ráta.
4. Csatornahálózat hossza.	10. Személygépkocsik száma.	16. Munkanélküliek száma.
5. Vezetékes gázellátásba bekapcsolt háztartások száma.	11. Betelepülők száma.	17. Tartós (180 napon túli) munkanélküliek száma.
6. Vendégéjszakák száma.	12. Elvándorlók száma.	

A turizmushoz kapcsolódó mutatók (T-STAR)

1. Összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyeinek száma	8. Átlagos tartózkodási idő szállodákban	15. Átlagos tartózkodási idő a magán szálláshelyeken
2. Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken	9. Vendégéjszakák száma egyéb szálláshelyeken (panziók, turistaszállások, kempingek, üdülőtáborok)	16. Falusi szállásadás férőhelyeinek száma
3. Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken	10. Külföldi vendégéjszakák száma egyéb szálláshelyeken	17. Vendégéjszakák a falusi szállásadásban
4. Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken	11. Átlagos tartózkodási idő egyéb szálláshelyeken	18. Külföldi vendégéjszakák a falusi szállásadásban
5. Szállodák szállásférőhelyeinek száma	12. Magán szállásadás férőhelyeinek száma	19. Átlagos tartózkodási idő a falusi szállásadásban
6. Vendégéjszakák száma a szállodákban	13. Vendégéjszakák a magán szállásadásban	
7. Külföldi vendégéjszakák száma a szállodákban	14. Külföldi vendégéjszakák a magán szállásadásban	

Területfejlesztési támogatások Magyarországon

Uniós fejlesztési források

- ♦ Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) I.
2004-2006: 2.9 mrd €
- ♦ Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT)
2007-13: 22,9 mrd € (kb. 7000 mrd Ft)
 - ♦ ÚMFT: 1/3 KA + 2/3 SA
 - ♦ SA: 78% ERFA + 22% ESZA
- ♦ ERFA: 50% regionális + 50 % ágazati
- ♦ 15 % kötelező hazai kiegészítés + saját erő, hitel
- ♦ + **EMVA (agrár-vidékfejlesztés): 1300 mrd Ft**

$\Sigma = 12-13$ ezer mrd Ft fejlesztésre

Az operatív programok indikatív pénzügyi felosztása

Operatív programok		Alap	Összesen (folyó áron, euróban)	Arány
Gazdaságfejlesztés OP (GOP)		ERFA	2 495 769 115	10,17%
Közlekedés OP (KÖZOP)		KA+ERFA	6 223 429 149	25,35%
Környezet- és energia OP (KEOP)		KA+ERFA	4 178 846 341	17,02%
Társadalmi megújulás OP (TAMOP)		ESZA	3 482 518 044	14,19%
Társadalmi infrastruktúra OP (TIOP)		ERFA	1 948 922 941	7,94%
Államreform OP (ÁROP)		ESZA	146 570 507	0,60%
Elektronikus közigazgatás OP (EKOP)		ERFA	358 445 113	1,46%
Regionális OP-k	Nyugat-Dunántúl OP	ERFA	463 752 893	1,89%
	Közép-Dunántúl OP		507 919 836	2,07%
	Dél-Dunántúl OP		705 136 988	2,87%
	Dél-Alföld OP		748 714 608	3,05%
	Észak-Alföld OP		975 070 186	3,97%
	Észak-Magyarország OP		903 723 589	3,68%
	Közép-Magyarország OP		1 467 196 353	5,98%
	Regionális OP-k összesen			5 771 514 453
Végrehajtás OP (VOP)		KA	315 132 937	1,28%
ÚMFT összesen			24 547 728 765	100,00%

A regionális operatív programokra érkezett igények, szerződések és kifizetések (2010. február 6. állapot szerint)

Megnevezés	Beérkezett pályázatok (db)	Igényelt támogatás összege (Mrd Ft)	Igényelt támogatás összege (M Euro)	Hatályos szerződések száma (db)	Hatályos szerződések összege (Mrd Ft)	Kifizetések száma (db)	Kifizetések összege (Mrd Ft)	Kifizetések összege (M Eur.)
Dél-Alföld	2139	210,9	781,11	489	71,4	366	29,4	108,89
Dél-Dunántúl	1100	189,1	700,37	254	84,5	171	25,2	93,33
Közép-Dunántúl	1350	116,5	431,48	288	43	185	13,8	51,11
Közép-Magyarország	5472	512,8	1 899,26	2296	212,2	1696	73,6	272,59
Nyugat-Dunántúl	1199	100,9	373,70	272	43,2	190	14,2	52,59
Észak-Alföld	2358	207,2	767,41	475	77,2	335	24,1	89,26
Dél-Alföld	2679	197,3	730,74	599	70,3	438	25,7	95,19
Régiók összesen	16297	1534,7	5 684,07	4673	601,8	3381	206	762,96

A regionális operatív programokra érkezett igények, szerződések és kifizetések (2010. február 6. állapot szerint)

Megnevezés	Beérkezett pályázatok (db)	Igényelt támogatás összege (Mrd Ft)	Igényelt támogatás összege (M Euro)	Hatályos szerződések száma (db)	Hatályos szerződések összege (Mrd Ft)	Kifizetések száma (db)	Kifizetések összege (Mrd Ft)	Kifizetések összege (M Eur.)
Dél-Alföld	2139	210,9	781,11	489	71,4	366	29,4	108,89
Dél-Dunántúl	1100	189,1	700,37	254	84,5	171	25,2	93,33
Közép-Dunántúl	1350	116,5	431,48	288	43	185	13,8	51,11
Közép-Magyarország	5472	512,8	1 899,26	2296	212,2	1696	73,6	272,59
Nyugat-Dunántúl	1199	100,9	373,70	272	43,2	190	14,2	52,59
Észak-Alföld	2358	207,2	767,41	475	77,2	335	24,1	89,26
Dél-Alföld	2679	197,3	730,74	599	70,3	438	25,7	95,19
Régiók összesen	16297	1534,7	5 684,07	4075	601,8	3381	206	762,96

A hazai területfejlesztési célú támogatási rendszer

- a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény nevesítette a területfejlesztési céljait szolgáló eszközöket, köztük a hazai költségvetési előirányzatokat
- 464 milliárd Ft támogatás (2007-es árszínvonalon)
- összesen 10 előirányzat, amelyek közül 4 minden évben rendelkezésre állt
- decentralizáció – a megítélt támogatások 95%-áról helyben született döntés
- a hazai támogatási rendszer lényeges elemeiben keveset változott
- két nagy csoport különíthető el – a helyi önkormányzatok fejlesztéseinek, valamint a térségi felzárkóztatást segítő fejlesztések támogatása

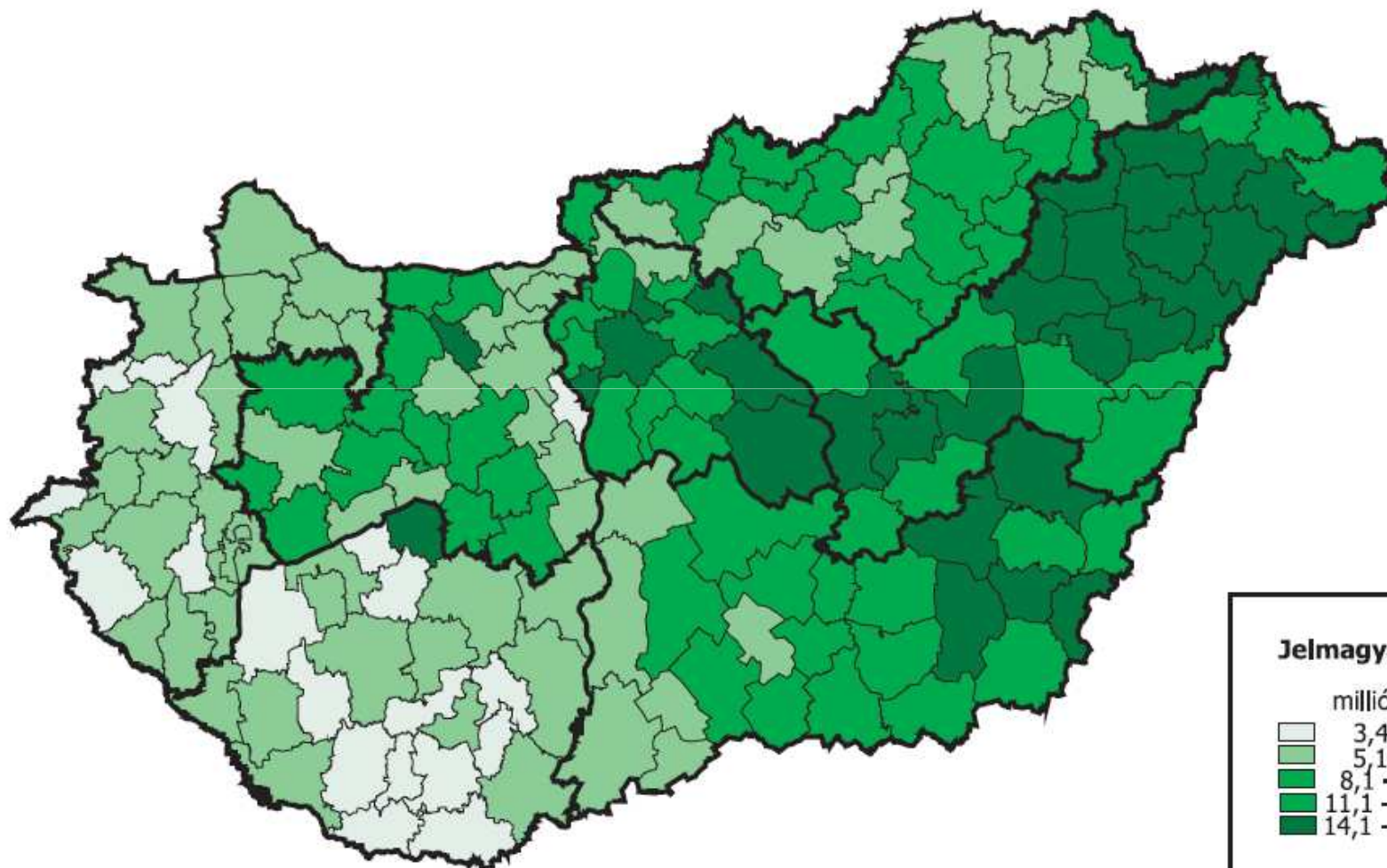
1996 es 2008 között megítélt hazai területfejlesztési célú támogatások

Előirányzatok	Decentralizált támogatás, millió Ft	Központi támogatás, millió Ft	Összes támogatás, millió Ft
CÉDE	62 151	0	62 151
KITA	0	2 580	2 580
LEKI	20 855	0	20 855
TEHU	2 869	0	2 869
TEKI	140 917	0	140 917
TEUT	40 275	0	40 275
TFC	100 758	15 534	116 292
TRFC	54 786	2 634	57 420
TTFC	19 141	0	19 141
VÖC	0	1 054	1 054
Összesen:	441 753	21 802	463 554

Eredmények, amelyek számszerűsíthetőek

- közel 50 ezer támogatott pályázat
- egy projektre jutó átlagos támogatás 9,3 millió Ft
- a támogatások 1600 milliárd Ft-ot meghaladó értékű fejlesztés megvalósulását segítették
- a két legkevésbé fejlett régió (É-A, É-M) használta fel a támogatások 45%-át
- a megítélt támogatások 78%-át az önkormányzatok használták fel, 19%-át a vállalkozások
- a települések 95%-án megvalósult olyan fejlesztés, amelyet a hazai támogatási rendszer valamely előirányzata támogatott
- közel 36 ezer új munkahely létesült és 65 ezer megtartását segítette a hazai támogatási rendszer

Egy projektre jutó átlagos támogatás, 1996-2008

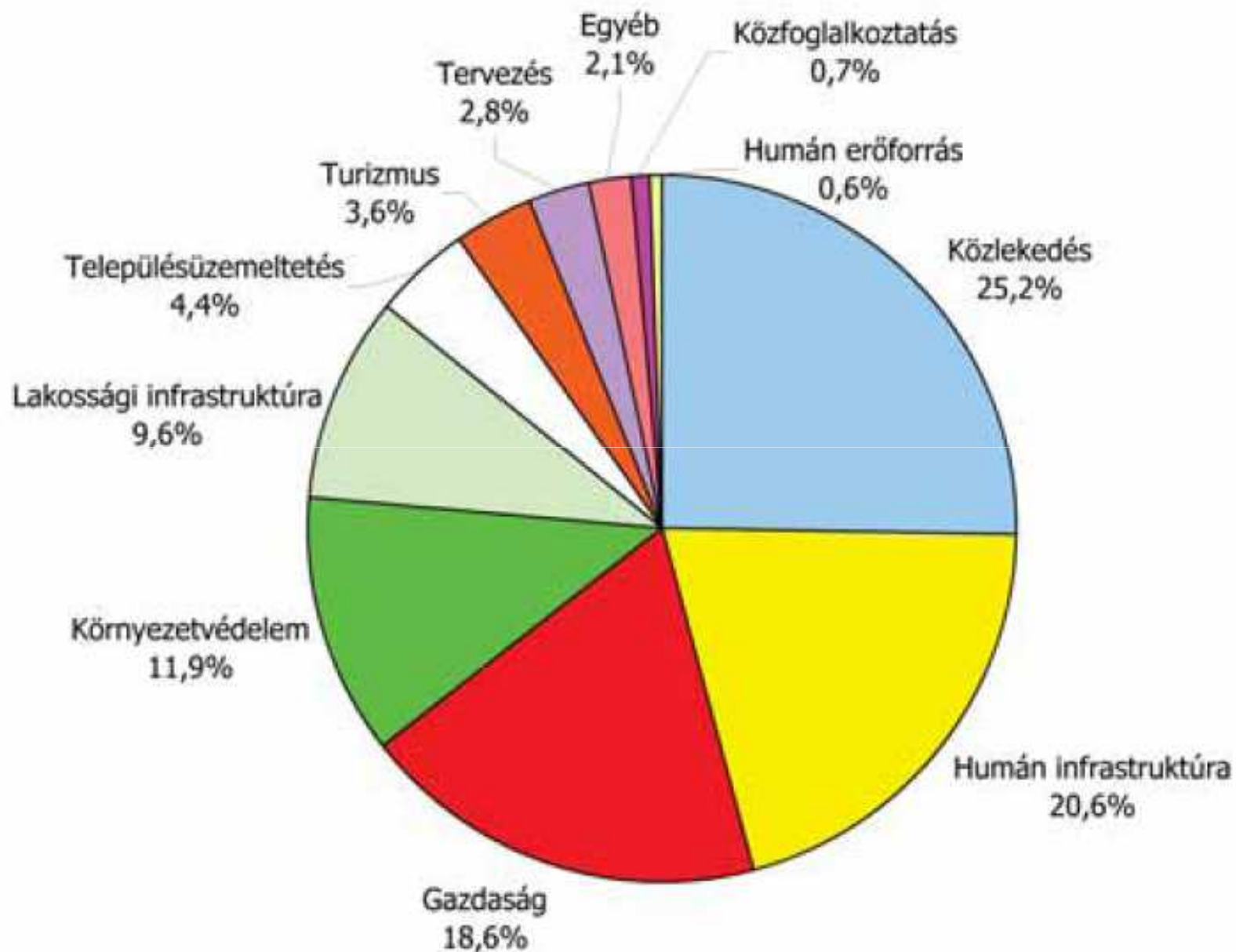

Jelmagyarázat

millió Ft

□	3,4 - 5,0
□	5,1 - 8,0
□	8,1 - 11,0
□	11,1 - 14,0
□	14,1 - 24,8

Területfejlesztési támogatások célok szerinti megoszlása, 1996-2008

Eredmények, amelyek nem számszerűsíthetők

- a hazai támogatási rendszer hozzájárult a területfejlesztés fontos alapelve, a decentralizáció érvényesítéséhez
- a kedvezményezett térségek saját, elkülönített fejlesztési előirányzattal rendelkeznek
- egyszerű, a felesleges bürokráciát mellőző pályázati rendszer
- kiszámítható, tervezhető, évről-évre ismétlődő fejlesztési célok
- kialakult együttműködési formák a helyi döntéshozók és a pályázók közt
- jól működő pályázati információs csatornák
- kontrollált forrásfelhasználás (MÁK, RFÜ ellenőrzés stb.)

Gondolatok a továbbfejlesztésre

A politikai funkciók elkülönítése, meghatározása

- A terület- és fejlesztéspolitikát meghatározó politikai és az azt végrehajtó szakmai felelőségek egyértelmű elkülönítése mind állami, mind pedig területi szinten. (Politika: stratégiai döntés és monitoring. Szakma: stratégiai és akció szintű tervezés, programvégrehajtás.)
- A döntéshozó politikai szint mögött választott testület politikai felhatalmazása álljon.
- Az egyes területi szinten döntést hozó testületek döntéseiben jelenjenek meg egyidejűleg a központi és a területi szint politikai és szakmai érdekei is.
- Az egyes Kormányprogramok a hosszú távú területi tervek végrehajtását szolgálják.
- A területfejlesztés helyének fixálása a fejlesztéspolitikában. (Új fejlesztéspolitikai törvény keretében egységes szabályozás az ágazatokkal, vagy a jelenlegi önálló ágazatfejlesztési és területfejlesztési politikák rendszerének folytatása?)

Gondolatok a továbbfejlesztésre

Az állam és az egyes területi szintek szerepvállalásának átértékelése

- *Az állami befolyás erősítése*
 - a tervezésben
 - a támogatáspolitikában
 - az intézményrendszerben
- *A középszint feladatainak, felelősségének újradefiniálása*
 - a középszint a végrehajtás első szintje legyen, de ne avatkozzon be az alsóbb szintek önálló fejlesztéseibe;
 - erősödjön a koordinációs feladatrendszere;
 - fő funkciói: programozás, monitoring, illetve az egyes megyehatárokon átnyúló kiemelt fejlesztési programok végrehajtása
- *Rugalmas reagálás – a közvetlen döntés lehetőségének megteremtése*
 - a területi folyamatok változását azonnal követni képes támogatási és intézményrendszer;
 - minden területi szinthez valóságos fejlesztési jogkör és forrás rendelése;
 - a stratégiai tervezés rugalmasabbá tétele – az akciótervek kidolgozási kötelezettsége minden szinten és nem csak a közösségi források vonatkozásában.

Gondolatok a továbbfejlesztésre

Új elvárások a támogatáspolitikában

- Az új támogatási rendszerünk ne csak reagáljon a területi folyamatokra, hanem nagyságrendjével és elosztási rendszerével önmaga is legyen képes területi folyamatok generálására.
- Törvényi deklaráció. (Hosszabb távra kötelezze a szabályozásunk, hogy a költségvetési törvényben évente a GDP mekkora részét kell a területfejlesztési célokra fordítani.)
- Az új rendszer – a programvégrehajtáson túlmenően – adjon lehetőséget minden területi szint számára az azonnali beavatkozásra.

Gondolatok a továbbfejlesztésre

A hazai és a közösségi források viszonyának újrendezése

- Az új közösségi költségvetési periódus kezdetétől a szűkülő közösségi források, az új uniós kohéziós és területpolitika, valamint az új csatlakozó területek fejletlensége miatt jelentős támogatási forrás csökkenés várható.
- Az uniós támogatások a hazai területi fejlesztést szolgáló források kiegészítő elemévé kell hogy váljanak.
- A hazai és az EU ágazati célú források felhasználásakor hatványozottabban érvényesüljenek a területi meghatározottságok.

Gondolatok a továbbfejlesztésre

A hazai és a közösségi források viszonyának újrendezése

- Mivel a források eltolódtak az európai uniós források felé, ezért az azok megszerzésére és elköltésére létrehozott eszköz és intézményrendszer értékelődött fel a politikusok szemében.
 - A törvény által létrehozott „nemzeti” intézményrendszer túl tagolt, csökkenő kompetenciájú és hatású, kiüresedett, míg az uniós források intézményi rendszere erősen centralizált, elszigetelődve mind az ágazati mind a területfejlesztési szereplőktől, anélkül, hogy ezt bármilyen uniós szabály megkövetelné.
 - A két intézményrendszer viszonya hosszabb távon újra gondolandó, mégpedig az átfogó nemzeti célok érvényesülésének szolgálatában, s természetesen az uniós források hatékony felhasználását biztosítva.

Gondolatok a továbbfejlesztésre

A hazai és a közösségi források viszonyának újrendezése

- Amennyiben csak tisztán közösségi források állnak rendelkezésre, tudjuk érvényre juttatni azok területfejlesztési célú felhasználását.
 - Az ország fejlődésének irányvonalát meg kell határozni, mely többé - kevésbé - független a mindenkor aktuális EU-s támogatási preferenciáktól.
 - Ki kell tűzni nemzetstratégiai célokat, mely megvalósítása érdekében kell a különböző szintű programokat elkészíteni. E célok alapján kell elkészíteni az EU-s programokat, és természetesen a hazaiakat is.
 - Az országos célok kitűzéséhez a legtöbb információt és módszertant területfejlesztés ismeri. Tehát, ha nincs hazai forrás, a területfejlesztésre akkor is szükség van.

Köszönöm a figyelmet!

Marton István

Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium

Területfejlesztési Főosztály

1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.

(Levelezési cím: 1880. Bp., Pf. 111.)

Tel: 1/795-5091

Email: istvan.marton@nfgm.gov.hu